

Kamil Organek

ORCID 0000-0003-3886-7454

Niepaństwowa Wyższa Szkoła Pedagogiczna w Białymstoku

PATOLOGIE SPOŁECZNE A POCZUCIE BEZPIECZEŃSTWA MIESZKAŃCÓW GMINY PROSTKI

Streszczenie

Spółeczeństwa na całym świecie borykają się z wieloma rodzajami negatywnych zachowań. Do najczęstszych zjawisk patologicznych zalicza się te wynikające z uzależnień jak narkomania i alkoholizm, a z patologii seksualnych – prostytutkę. Powszechna jest też przemoc w różnych dziedzinach życia społecznego, przestępczość oraz wiele niewłaściwych zachowań w cyberprzestrzeni. Zachowania patologiczne występujące w społecznościach są czynnikiem warunkującym stan bezpieczeństwa, który z kolei wpływa na poczucie bezpieczeństwa mieszkańców, szczególnie w małych miejscowościach.

Słowa kluczowe: patologie społeczne • bezpieczeństwo • poczucie bezpieczeństwa.

SOCIAL PATHOLOGIES AND THE SENSE OF SECURITY OF PROSTKI BOROUGH RESIDENTS

Abstract

Societies around the world struggle with many types of negative behaviors. The most common pathological phenomena include those resulting from addictions, such as drug addiction and alcoholism, and from sexual pathologies – prostitution. Violence in various areas of social life, crime and many inappropriate behaviors in cyberspace are also com-

mon. Pathological behaviors occurring in communities are a factor that determines the state of security, which in turn affects residents' sense of security, especially in small towns.

Keywords: Social Pathologies • Security • Sense of Security.

Patologie społeczne

Słowo *patologia* (z języka greckiego *pathos* – choroba/cierpienie, *logos* – nauka) jest rozumiane jako nauka o cierpieniu, a samo określenie „patologia” używane od wielu lat w medycynie oznacza czynnik wywołujący chorobę. Termin „patologie społeczne” w celu określenia dysfunkcyjnych zachowań ludzkich, skierowanych przeciwko ogólnie przyjętym wartościom społecznym zaczęto stosować dopiero w XIX wieku¹. Obecnie patologie społeczne są jednym z największych zagrożeń wpływających destabilizująco na poczucie bezpieczeństwa zarówno jednostek, jak i całych grup społecznych.

Według A. Podgóreckiego patologie są to destruktywne i autodestruktywne zachowania ludzi, grup lub całych społeczeństw, a przez „patologię społeczną” należy rozumieć „ten rodzaj zachowania, ten typ instytucji, ten typ funkcjonowania jakiegoś systemu społecznego czy ten rodzaj struktury, który pozostaje w zasadniczej, niedającej się pogodzić sprzeczności ze światopoglądowymi wartościami, które w danej społeczności są akceptowane”².

J. Kwaśniewski jest zdania, że „patologia” to różne formy zła społecznego bądź społecznych dolegliwości, przy czym za zło są uznawane cechy życia społecznego, które w żaden sposób nie są współmierne względem akceptowalnych powszechnie wartości i norm społecznych. Negatywne skutki zachowań mogą być konsekwencją postaw i działania zarówno pojedynczych osób jak i większych zbiorowości, stosunków międzyludzkich, a także sposobów

¹ A. Dobieszewski, *Przyczyny i przejawy patologii społecznej*, „Polityka i Społeczeństwo” 1/2004, s. 153.

² A. Podgórecki, *Zagadnienia patologii społecznej*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1976, s. 24.

zarządzania i rozwiązywania konfliktów, działania formalnych instytucji, urzędów lub organizacji i systemów politycznych³.

Patologie społeczne jako zjawiska negatywne muszą cechować się⁴:

- naruszeniem norm i wartości ogólnie przyjętych za dobre,
- zachowaniami mierzonymi skalą potępienia społecznego,
- występowaniem negatywnych zachowań w większej zbiorowości,
- koniecznością wykorzystania zbiorowej siły w celu reakcji na problemy związane z dysfunkcyjnymi zachowaniami.

Obecnie społeczeństwa na całym świecie borykają się z wieloma rodzajami patologii. Do najczęstszych zjawisk patologicznych zalicza się te wynikające z uzależnień takie jak narkomania i alkoholizm oraz wśród patologii seksualnych – prostytutka. Rozpowszechnione są też przemoc, wandalizm, bezdomność i przestępczość pospolita.

Poczucie bezpieczeństwa

Poczucie bezpieczeństwa jest ściśle związane z odczuwaniem braku zagrożenia zarówno wewnętrznego jak i zewnętrznego, a także ze stabilnością, pewnością i spokojem w życiu codziennym oraz ufnością i zaufaniem względem przyszłości⁵. Ponadto poczucie bezpieczeństwa daje możliwość odczuwania kontroli nad różnymi czynnościami wykonywanymi w życiu. Na poczucie bezpieczeństwa wpływa stan bezpieczeństwa w różnych dziedzinach ludzkiego życia. Stąd zgodnie z kryterium przedmiotowym wyróżnia się takie rodzaje bezpieczeństwa jak⁶:

³ J. Kwaśniewski, *Patologia społeczna. Wybrane problemy*, Wydawnictwo WSPS, Warszawa 1991, s. 23.

⁴ I. Pospiszył, *Patologie społeczne*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2008, s. 12.

⁵ Cz. Maj, *Bezpieczeństwo*, [w:] *Encyklopedia politologii*, tom 1, Teoria polityki, Kraków 1999, s. 42–43.

⁶ M. Paździor, B. Szmulik, *Instytucje bezpieczeństwa narodowego*, Warszawa 2012, s. 8–9.

- bezpieczeństwo polityczne, którego celem jest zapewnienie suwerenności państwa i nienaruszalności jego terytorium oraz systemu politycznego,
- bezpieczeństwo militarne, zajmujące się przeciwdziałaniem zagrożeniom, które mogą prowadzić do użycia siły militarnej przez inne państwa, w celu ograniczenia suwerenności i opanowania terytorium państwa,
- bezpieczeństwo ekonomiczne, ukierunkowane na zapewnienie godziwych warunków niezbędnych do przetrwania,
- bezpieczeństwo ekologiczne, promujące zachowanie równowagi środowiska naturalnego,
- bezpieczeństwo kulturowe, którego zadania są skierowane na utrwalenie wartości narodowych takich jak tożsamość,
- bezpieczeństwo społeczne, dla którego priorytetem jest dobrobyt, przetrwanie i rozwój społeczny poprzez zapewnienie dostatecznej jakości życia w społeczeństwie,
- bezpieczeństwo ideologiczne, służące utrwaleniu i kształtowaniu światopoglądów. Jego celem jest także walka i przeciwdziałanie wrogim ideologiom,
- bezpieczeństwo publiczne, którego głównym celem jest ochrona porządku prawnego w państwie oraz przeciwdziałanie działaniom godzącym w życie i zdrowie oraz porządek publiczny,
- bezpieczeństwo powszechne, zapewniające bezpieczeństwo ludności cywilnej.

W zapewnieniu bezpieczeństwa obywatelom główną rolę odgrywają instytucje i organizacje rządowe, które skupiają swoją pracę na przeciwdziałaniu zagrożeniom zarówno zewnętrznym jak i wewnętrznym. Najważniejsze podmioty zajmujące się bezpieczeństwem państwa i w państwie to: prezydent, premier, rada ministrów, ministrowie oraz instytucje podległe Ministerstwu Obrony Narodowej i Ministerstwu Spraw Wewnętrznych i Administracji. Rządowymi instytucjami bezpieczeństwa są też organy samorządów terytorialnych (powiatowych i gminnych), a także organizacje pozarządowe.

W polskim ustroju organami właściwymi w sprawach bezpieczeństwa jest Parlament (Sejm i Senat). Jednakże w zakresie zadań

Parlamentu, bezpieczeństwo nie stanowi głównego obszaru jego działalności i zasadniczą rolą w działaniach zapewniających bezpieczeństwo i porządek publiczny odgrywają organy wewnętrzne Izby – komisje parlamentarne jak⁷:

- Komisja Administracji i Spraw Wewnętrznych,
- Komisja do Spraw Służb Specjalnych,
- Komisja Obrony Narodowej.

Do instytucji utworzonych w celu zapewnienia bezpieczeństwa państwa i jego obywateli należą⁸:

- Siły Zbrojne: wojska lądowe, siły powietrzne, marynarka wojenna, Narodowe Siły Rezerwowe, Wojska Obrony Terytorialnej, wojska specjalne,
- Służby Specjalne: ABW, Agencja Wywiadu, CBA, Służba Kontrwywiadu Wojskowego, Służba Wywiadu Wojskowego,
- formacje policyjne: Policja, Żandarmeria Wojskowa, Straż Graniczna, Inspekcja Transportu Drogowego,
- instytucje zabezpieczające: Państwowa Straż Pożarna, Obrona Cywilna Kraju, Agencja Ochrony Mienia, Straż Ochrony Kolei, Służba Celna,
- służby ochrony władz: Biuro Ochrony Rządu, Straż Marszałkowska,
- straże lokalne i sektorowe, np.: Straże Gminne, Straż Parku Narodowego, Straż Leśna.

Istotną rolę w zapewnieniu bezpieczeństwa państwa i w państwie spełniają także organizacje pozarządowe „niebędące jednostkami sektora finansów publicznych, w rozumieniu przepisów o finansach publicznych, i niedziałające w celu osiągnięcia zysku, osoby prawne lub jednostki nieposiadające osobowości prawnej utworzone na podstawie przepisów ustaw, w tym fundacje i stowarzyszenia”⁹. Organizacje tzw. sektora trzeciego charakteryzują

⁷ M. Paździor, B. Szmulik, *Instytucje bezpieczeństwa narodowego...*, op. cit., s. 19.

⁸ J. Sadowski, *Organizacja i zadania instytucji bezpieczeństwa w Polsce*, „Czasopismo Logistyka” 3/2014 [w:] <https://www.czasopismologistyka.pl/artykuly-naukowe/send/298-artykuly-na-plycie-cd-1/4324-artykul> [dostęp: 12.11.2019].

⁹ Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r., o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. 2003 nr 96 poz. 873).

się przede wszystkim istnieniem struktury niezależnej od władzy publicznej, będąc jednostkami działającymi dobrowolnie i nieodpłatnie. W ramach działań pozarządowych w celu zapewnienia bezpieczeństwa wymienić należy organizacje niosące pomoc oraz organizacje skupiające się na: propagowaniu zachowań patriotycznych, szkoleniu rezerw osobowych w celu przeciwdziałania zagrożeniom militarnym, a także odpowiedzialne za działania na rzecz obrony cywilnej¹⁰.

Do organizacji pozarządowych działających na rzecz bezpieczeństwa w rozumieniu ochrony człowieka, łagodzenia i zapobiegania cierpieniom zalicza się m.in: Polski Czerwony Krzyż. Polski Czerwony Krzyż jest najstarszą, dobrowolną organizacją społeczną, działającą na rzecz społeczeństwa, która ma na celu organizowanie i prowadzenie działalności humanitarnej oraz wychowawczej, zmierzającej do propagowania i utrwalania pokoju pomiędzy narodami poprzez szerzenie zasad humanitaryzmu. Nadrzędnym celem Polskiego Czerwonego Krzyża jest także poszanowanie czci i godności ludzkiej, ochronę życia i zdrowia ludzkiego, a także niesienie pomocy w przypadku wystąpienia zagrożeń, w których dobra ludzkie są w niebezpieczeństwie¹¹.

Polski Czerwony Krzyż świadczy także pomoc socjalną rodzinom wielodzietnym oraz osobom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej. W ramach pomocy: organizuje kolonie dzieciom z rodzin potrzebujących, opłaca dożywianie w placówkach szkolnych, udziela pomocy rzeczowej i finansowej, a także udziela pomocy powodzianom, pogorzelncom oraz ofiarom innych katastrof. Polski Czerwony Krzyż prowadzi również ośrodki opiekuńcze oraz przeprowadza szkolenia młodzieży i dorosłych z udzielania pierwszej pomocy. Do istotnych zadań PCK należy także promocja zdrowia poprzez organizowanie akcji oświatowo-zdrowotnych¹². Polski

¹⁰ K. Bojarski, *Organizacje społeczne i pozarządowe w systemie bezpieczeństwa wewnętrznego państwa*, Rocznik Samorządowy 6, Muzeum Historii Polski, 2017, s. 39.

¹¹ Ustawa z dnia 16 listopada 1964 r., o Polskim Czerwonym Krzyżu (Dz. U. 2019.0.179 t.j).

¹² <http://www.pckjaroslaw.info/o-nas/32-najwazniejsze-dzialania-pck> [dostęp: 4.11.2019].

Czerwony Krzyż jest jedną z najbardziej znanych polskich organizacji pozarządowych działających na rzecz człowieka, a co za tym idzie na poprawę bezpieczeństwa jednostek poprzez ich wsparcie zarówno rzeczowe, psychologiczne jak i finansowe.

Ważną działalność prowadzi Fundacja ITAKA odpowiedzialna za poszukiwania osób zaginionych oraz Polska Fundacja Pomocy Humanitarnej – Res Humanae, która propaguje postawy humanitarne, pomaga osobom uzależnionym z HIV, prowadzi hospicja dla osób chorych na AIDS.

Oprócz działań humanitarnych, organizacje pozarządowe często pełnią funkcję administracyjną, zastępując administrację rządową w niektórych dziedzinach życia publicznego¹³ jak np. Polski Związek Łowiecki, stanowiący element systemu ochrony środowiska naturalnego.

Organizacje pozarządowe ze względu na różny zakres działalności stanowią olbrzymi potencjał mający na celu obronę państwa oraz ochronę i wsparcie ludności cywilnej. Współpraca organizacji i instytucji rządowych z organizacjami pozarządowymi może w znacznym stopniu podnieść poziom poczucia bezpieczeństwa społeczeństwa.

Zapobieganie patologiom społecznym

Walka z patologiami w społecznościach jest trudna. Wynika to często z ukształtowanego w różnych grupach społecznych przeświadczenia, że „własne brudy pierze się we własnym gronie”, bo zjawiska patologiczne takie jak alkoholizm, narkomania i przemoc są zazwyczaj źródłem problemów dotyczących nie tylko osobę uzależnioną lub będącą, jak w przypadku przemocy katem, ale również osoby tzw. współuzależnione.

Korzystna w zapobieganiu patologiom społecznym okazała się współpraca placówek przedszkolnych i szkolnych z placówkami

¹³ Z. Dziemianko, *Organizacje pozarządowe w systemie bezpieczeństwa narodowego*, „Przegląd Naukowo-Metodyczny, Edukacja dla bezpieczeństwa”, nr 2, 2008, s. 119.

świadczącymi pomoc psychologiczną oraz z ośrodkami pomocy społecznej jest wpajanie prawidłowych postaw społecznych od najmłodszych lat. Przekazywanie dobrych wzorców zachowań wpływa pozytywnie na kształtowanie osobowości. Podobnie opłacalne jest organizowanie czasu wolnego dla dzieci i młodzieży pochodzącej z rodzin dysfunkcyjnych, bądź rodzin znajdujących się w grupie ryzyka.

Sposobem zapobiegania patologiom społecznym jest wsparcie i udzielenie pomocy osobom uzależnionym, bezdomnym, uczestnikom przemocy domowej. W tym celu funkcjonują poradnie psychologiczne i ośrodki pomocy prawnej. Do najbardziej znanych instytucji pomocowych, mających na celu zwalczanie zjawisk patologicznych należą:

- Gminne/Miejskie Ośrodki Pomocy Społecznej,
- Centra Pomocy Rodzinie,
- Policja,
- ośrodki terapeutyczne dla osób uzależnionych, np.: Stowarzyszenie MONAR, Ośrodek Psychoterapii Uzależnień PRZYSTAŃ, „Od-Nowa” Ośrodek Terapii Uzależnień, a także kluby Anonimowych Alkoholików znajdujące się w wielu miastach na terenie całej Polski,
- ośrodki pomocy ofiarom przemocy w rodzinie.

W roku 1995 z inicjatywy Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, powstało Ogólnopolskie Pogotowie dla Ofiar Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia”. Początkowa działalność organizacji skupiała się na diagnozowaniu skali zjawiska przemocy domowej na terenie Polski, a także na poznawaniu obowiązujących przepisów i zasad działalności służb oraz tworzenia baz danych na temat miejsc, w których osoba zainteresowana może uzyskać pomoc. Dzięki inicjatywie Niebieskiej Linii prowadzono wiele kampanii ukierunkowanych na zwalczanie przemocy w rodzinie, jak np. „Powstrzymać przemoc domową” – kampania zapamiętana przez większość ludzi pod hasłem „Bo zupa była za słona”. Pogotowie dla Ofiar Przemocy w Rodzinie opracowało tzw. „program środowiskowy” dzięki, któremu ofiary przemocy uzyskiwały bezpośrednią pomoc oraz projekt „Niebieska Karta” realizo-

wany przez Policję i Ośrodki Pomocy Społecznej¹⁴.

Zgodnie ze statutem przedstawiciele Fundacji „Tęcza serc” pełnią dyżury konsultacyjno-interwencyjne, monitorują przebieg sytuacji rodzinnych, prowadzą interwencje i mediacje między stronami konfliktu, dbając przy tym rygorystycznie o prawa i dobra dzieci, realizują zajęcia edukacyjno-informacyjne i szkoleniowe w oddziałach przedszkolnych oraz szkołach podstawowych na temat przeciwdziałania patologiom społecznym, pomocy dzieciom i rodzinom znajdującym się w kryzysie, przedstawiają prawa dziecka oraz upowszechniają wiedzę na temat zjawiska przemocy fizycznej, psychicznej oraz seksualnej. Podstawowym celem Fundacji jest działalność na rzecz przeciwdziałania przemocy wobec rodzin i dzieci, w tym: ochrona dzieci przed przemocą, zapobieganie przestępczości nieletnich, profilaktyka alkoholizmu oraz profilaktyka zaburzeń psychicznych¹⁵.

Osobom uzależnionym od narkotyków i alkoholu, osobom bezdomnym oraz chorym pomaga Stowarzyszenie MONAR. Organizacja działa na terenie całej Polski i oferuje diagnostykę, konsultacje, detoksykację, poradnictwo, terapię i rehabilitację uzależnień, a także pomoc i terapię dla bliskich osób uzależnionych¹⁶.

Istotną rolę w zapobieganiu patologiom społecznym, we współpracy z organizacjami rządowymi i pozarządowymi (Fundacje, Stowarzyszenia) oraz we współpracy z ludnością cywilną, odgrywa Policja. Instytucja ta wraz z rządowymi i samorządowymi organami administracji przygotowuje krajowe i rządowe programy profilaktyczne, m.in.¹⁷:

- Rządowy program ograniczania przestępczości i aspołecznych zachowań „Razem bezpieczniej”,
- Krajowy Program Zapobiegania Niedostosowaniu Społecznemu i Przestępczości wśród Dzieci i Młodzieży,
- Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie,

¹⁴ <http://www.niebieskalinia.info/index.php/historia> [dostęp: 6.11.2019].

¹⁵ http://www.teczaserc.pl/90nqx_przeciwdzialanie_patologiom_spolecznym.htm [dostęp: 6.11.2019].

¹⁶ <http://www.monar.org/o-nas/> [dostęp: 6.11.2019].

¹⁷ <http://www.policja.pl/pol/kgp/biuro-prewencji/statystyki-i-raporty/22999,Raport-o-dzialaniach-Policji-w-zakresie-zapobiegania-przestepczosci-oraz-zjawisk.html> [dostęp: 6.11.2019].

- Narodowy Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Krajowy Program na Rzecz Ofiar Przestępstw.

Paradoksalnie dynamiczny rozwój patologii społecznych sprzyja powstawaniu wielu rozwiązań służących zapobieganiu i minimalizowaniu skutków występowania tego problemu. Oprócz sposobów jakimi są ośrodki wsparcia i metody edukacji dzieci i młodzieży, prowadzi się też resocjalizację osób dorosłych, czyli wsparcie i pomoc osobom, których problem zachowań patologicznych dotyczy bezpośrednio. Do metod zapobiegania patologii w tym przypadku zalicza się uczestnictwo w terapiach, odwyki, zmiana środowiska (otoczenia mającego zły wpływ), aktywizacja zawodowa, a także wpajanie (tak jak w przypadku dzieci i małoletnich) prawidłowych postaw odbieranych przez społeczeństwo za wartościowe.

Badania własne nad poczuciem bezpieczeństwa mieszkańców gminy Prostki

Gmina Prostki jest gminą wiejską, położoną we wschodniej części województwa warmińsko-mazurskiego w południowej części powiatu ełckiego. Siedziba gminy znajduje się we wsi Prostki. Gmina stanowi 20,7% powierzchni terenu powiatu ełckiego i zajmuje powierzchnię 231,08 km². Graniczy z takimi gminami jak: Kalinowo, Ełk, Biała Piska, Szczuczyn, Grajewo i Rajgród. Jedną z zalet Gminy Prostki jest jej położenie na styku szlaków prowadzących do przejść granicznych. Gminę Prostki dzieli z granicą Litwy odległość około 100 km, Białorusi 113 km, Rosji do przejścia w Gołdapi około 85 km¹⁸.

Obecnie gminę Prostki zamieszkuje 7 379 mieszkańców. Według danych stanowi to 8,1% ludności całego powiatu ełckiego, który jest zamieszkiwany przez 91022 mieszkańców¹⁹.

¹⁸ http://prostki.pl/cms/26221/informacje_o_gminie_prostki [dostęp: 30.12.2019].

¹⁹ https://www.polskawliczbach.pl/gmina_Prostki [dostęp: 30.12.2019].

Gmina Prostki ma charakter rolniczy. Głównym źródłem upraw rolniczych są: zboża, kukurydza, ziemniaki, buraki cukrowe i rzepak, zaś jeśli chodzi o hodowlę zwierząt, trudnią się tym gospodarstwa indywidualne, w których dominują: bydło, trzoda chlewna, drób oraz konie. W Gminie jest popularna produkcja mleka. Istotną rolę w Gminie Prostki pełni leśnictwo. Na terenie Gminy funkcjonują liczne zakłady przetwarzające drewno jak tartaki i zakłady stolarskie. Sektorem o najwyższym potencjale jest sektor żywności wysokiej jakości²⁰.

Ludność zamieszkująca Gminę Prostki korzysta z oferty szkół ponadpodstawowych znajdujących się w mieście Ełk, zaś na poziomie szkół wyższych, korzysta z uczelni znajdujących się w Ełku, Białymstoku i Olsztynie. W Ełku funkcjonują łącznie 4 licea, 3 technika, 4 szkoły zawodowe oraz 6 szkół policealnych²¹. Na terenie Gminy Prostki funkcjonuje Zespół Szkół, Liceum Ogólnokształcące dla dorosłych, Liceum Uzupełniające dla dorosłych, cztery szkoły podstawowe oraz przedszkole²². Na rzecz kultury w Prostkach pracują:

- Gminny Ośrodek Kultury w Prostkach,
- Gminna Biblioteka Publiczna w Prostkach, z główną filią w Wiśniowie Ełckim.

W Gminie każdego roku są organizowane cykliczne wydarzenia kulturowe, do których zalicza się Dni Prostek, Międzynarodowy Festiwal Muzyki Organowej i Kameralnej w Różyńsku Wielkim oraz Dożynki Gminno-Parafialne²³. Gmina dysponuje także kompleksem sportowo-rekreacyjnym nad rzeką Ełk w Prostkach, klubem sportowym „Pojezierze Prostki”, a także jedną z atrakcji turystycznych – fontanną, która została zaliczona do dziedzictwa kulturowego w Prostkach²⁴.

Celem podjętych badań było uzyskanie odpowiedzi na pytanie:

- *Czy patologie społeczne występujące na terenie gminy Prostki mają wpływ na poczucie bezpieczeństwa jej mieszkańców?*

²⁰ http://prostki.pl/cms/26223/potencjal_gospodarczy [dostęp: 30.12.2019].

²¹ http://prostki.pl/cms/26224/oferta_educacyjna [dostęp: 30.12.2019].

²² <http://gminaprostki.szkolnictwa.pl/> [dostęp: 30.12.2019].

²³ http://prostki.pl/cms/26225/oferta_kulturalna [dostęp: 30.12.2019].

²⁴ http://prostki.pl/cms/26227/oferta_sportoworekreacyjna [dostęp: 30.12.2019].

Hipoteza do tak sformułowanego pytania brzmi: Poczucie bezpieczeństwa mieszkańców gminy Prostki kształtuje się na wysokim poziomie, ale zależy od występowania i poziomu rozpowszechnienia patologii społecznych.

Metodą badań była ankieta z indywidualnie opracowanym kwestionariuszem. Konstrukcję kwestionariusza, zakres pytań i odpowiedzi oparto na własnych obserwacjach życia społecznego w gminie Prostki oraz informacjach z sondażowych rozmów bezpośrednich lub telefonicznych z rodziną, znajomymi i sąsiadami autora a także wywiadem z funkcjonariuszem Policji – Dzielnicowym II Rewiru Dzielnicowych w Prostkach – Rejon XI. Indagowane osoby za główne patologie społeczne na terenie gminy Prostki uznały:

- alkoholizm,
- narkomanie,
- przemoc w rodzinie,
- wandalizm.

W ocenie Dzielnicowego Rewiru XI, na terenie badanej gminy występują także, skrajne przypadki bezdomności, przestępczość pospolita oraz przestępczość nieletnich. Wśród młodzieży zamieszkującej gminę Prostki zaobserwowano przypadki prostytuowania oraz zjawisko patostreamu.

Ostatecznie w kwestionariuszu ankiety umieszczono 10 pytań. Wszystkie pytania mają zamknięty katalog odpowiedzi. Pytania skategoryzowano w trzech grupach tematycznych:

- występowanie patologii na terenie gminy Prostki,
- walka z patologiami na terenie gminy Prostki,
- poczucie bezpieczeństwa mieszkańców gminy Prostki.

Ankietowanie przeprowadzono w kwietniu 2020 roku umieszczając kwestionariusz z pytaniami na stronie internetowej, której link udostępniono społeczności lokalnej gminy Prostki. Na prośbę o wypowiedź odpowiedziało 50 mieszkańców gminy Prostki. Ten sposób ankietowania został podyktowany wprowadzeniem stanu epidemii na terenie Polski dnia 20 marca 2020, co skutkowało między innymi narzuceniem dystansu społecznego.

W grupie 50 respondentów 52% (26 osób) stanowiły kobiety a 48% (24 osoby) – mężczyźni (Tabela 1).

Tabela 1. Opis respondentów

Lp.	Płeć	Liczba respondentów	Udział respondentów w %
1.	Kobieta	26	52
2.	Mężczyzna	24	48
	Razem	50	100
Lp.	Wiek	Liczba respondentów	Udział respondentów w %
1.	18-29	35	70
2.	30-44	9	18
3.	45-50	3	6
4.	Powyżej 50	3	6
	Razem	50	100
Lp.	Wykształcenie	Liczba respondentów	Udział respondentów w %
1.	Podstawowe	2	4
2.	Gimnazjalne	2	4
3.	Zasadnicze zawodowe	6	12
4.	Średnie	27	54
5.	Wyższe	13	26

Źródło: badania własne.

Najliczniejszą grupą badanych były osoby w wieku od 18 do 29 roku życia – 35 osób, czyli 70%. Respondenci w wieku 30–44 lat stanowili 18% (9 osób) względem całości badanych. Po trzy osoby (po 6%) znalazły się osoby w grupie 45–50 i grupie powyżej 50 roku życia. Wśród respondentów po dwie osoby (po 4%) mają wykształcenie podstawowe i gimnazjalne. Sześciu badanych, czyli 12% populacji badanych ma wykształcenie zasadnicze zawodowe. Najliczniejszą grupą wśród respondentów są osoby mające wykształcenie średnie (27 osób – 54%), zaś 13 osób (26%) ma wykształcenie wyższe (Tabela 1).

Występowanie patologii na terenie Gminy Prostki

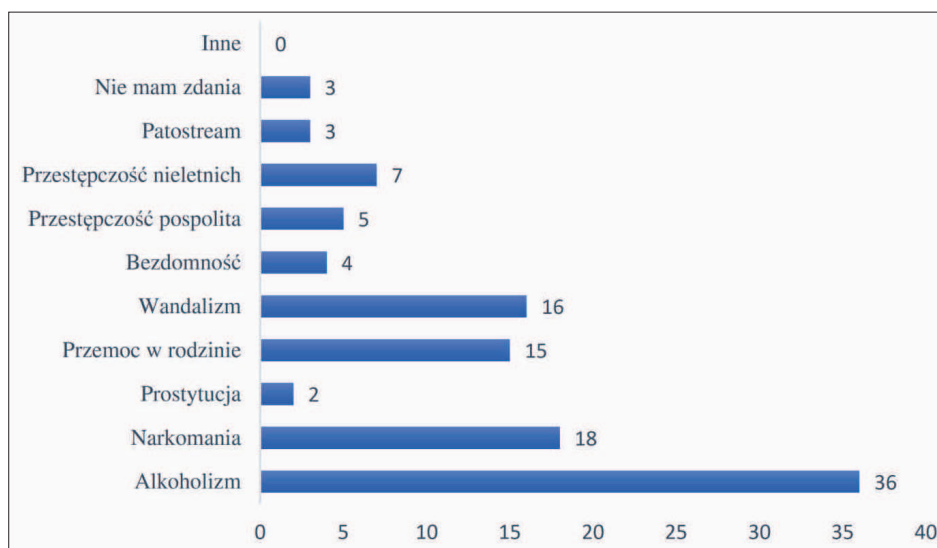
W kwestii zjawisk stanowiących największy problem w gminie Prostki odnotowano łącznie 109 wskazań, ponieważ respondenci mieli możliwość zaznaczenia więcej niż jedna odpowiedzi. Aż 36 razy (72%) jako największy problem w gminie Prostki zaznaczono alkoholizm. Z liczbą 18 wskazań (36%) na drugim miejscu znalazła się narkomania. Wandalizm został wskazany 16 razy, zaś przemoc w rodzinie 15. Najmniejszą liczbę wskazań (2) uzyskała prostytutka. Wspomniane przez Dzielnicowego zjawisko patostreamu miało 3 wskazania, przestępczość nieletnich – 7 a przestępczość pospolita – 5 (Tabela 2, Wykres 1).

Tabela 2. Które z wymienionych negatywnych zjawisk stanowią według Pana / Pani największy problem w gminie Prostki?

Lp.	Proponowane odpowiedzi	Liczba wskazań	Udział w %
1.	Alkoholizm	36	33,1
2.	Narkomania	18	16,5
3.	Prostytucja	2	1,8
4.	Przemoc w rodzinie	15	13,8
5.	Wandalizm	16	14,7
6.	Bezdomność	4	3,7
7.	Przestępczość pospolita	5	4,6
8.	Przestępczość nieletnich	7	6,4
9.	Patostream	3	2,7
10.	Nie mam zdania	3	2,7
11.	Inne	0	0
	Razem	109	100,0

Źródło: badania własne.

Wykres 1. Negatywne zjawiska patologiczne stanowiące największy problem w gminie Prostki (wskazania w liczbach bezwzględnych)

Źródło: opracowanie własne na podstawie Tabeli 2.

Zdaniem 13 badanych osób (26%) główną przyczyną patologii społecznej w gminie Prostki jest bezrobocie. 14% ankietowanych (7 osób) za przyczynę patologii społecznych uważa brak wykształcenia, zaś po 5 osób (po 10%) oddało swój głos na: ubóstwo, trudną sytuację rodzinną, chęć zaimponowania innym i brak odpowiednich wzorców moralnych. Po 3 osoby (po 6%) za główną przyczynę patologii społecznych w gminie Prostki uznały: brak odpowiedniej opieki i łatwy dostęp do używek. Najmniejszą liczbę 2 głosów (4%) otrzymał: brak odpowiedniej opieki i zainteresowania rodziców. Dwie z 50 badanych osób nie miały zdania na temat głównej przyczyny patologii społecznej w gminie Prostki (Tabela 3, Wykres 2).

Tabela 3. Co według Pana / Pani jest główną przyczyną patologii społecznych w gminie Prostki?

Lp.	Proponowane odpowiedzi	Liczba wskazań	Udział w %
1.	Ubóstwo	5	10
2.	Bezrobocie	13	26
3.	Brak wykształcenia	7	14

4.	Brak odpowiedniej opieki	3	6
5.	Trudna sytuacja rodzinna	5	10
6.	Brak odpowiedniej opieki i zainteresowania rodziców	2	4
7.	Chęć zaimponowania innym	5	10
8.	Łatwy dostęp do używek	3	6
9.	Brak odpowiednich wzorców moralnych	5	10
10.	Nie mam zdania	2	4
11.	Inne	0	0
	Razem	50	100,0

Źródło: badania własne.

Wykres 2. Główna przyczyna patologii społecznych w gminie Prostki (udział % wskazań)

Źródło: opracowanie własne na podstawie Tabeli 3.

Walka z patologiami na terenie gminy Prostki

Spośród proponowanych odpowiedzi, respondenci mieli możliwość wybrania maksymalnie dwóch instytucji państwowych, które przeciwdziałają patologiom społecznym w gminie Prostki. W związku z tym ustalono razem 66 wskazań. Największą liczbę wskazań (21) uzyskał Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. 12 wskazań

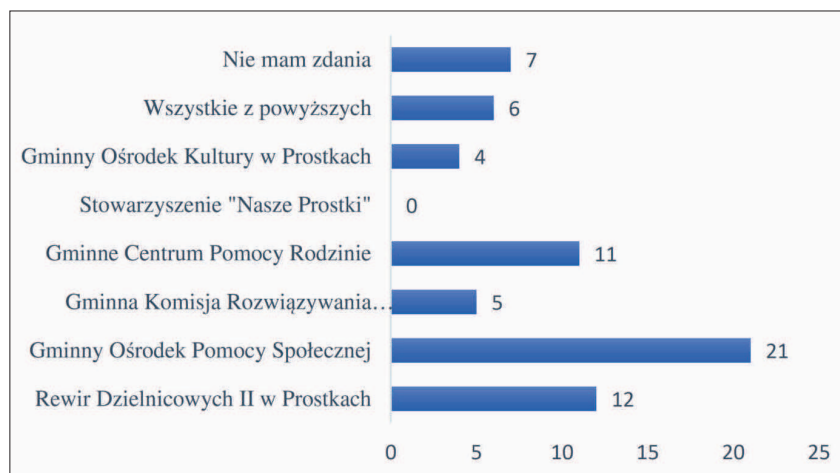
obejmowało Rewir Dzielnicowych II w Prostkach, zaś 11 Gminne Centrum Pomocy Rodzinie. Najmniejsze poparcie otrzymała Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (5 wskazań) oraz Gminny Ośrodek Kultury w Prostkach, który uzyskał 4 zaznaczenia. Sześć wskazań skoncentrowało się na wszystkich wymienionych instytucjach odpowiedzialnych za przeciwdziałanie patologiom społecznym w gminie Prostki, a 7 na odpowiedzi „nie mam zdania” (Tabela 4, Wykres 3).

Tabela 4. Które według Pana / Pani opinii instytucje państwowe znajdujące się w gminie Prostki zajmują się przeciwdziałaniem patologiom społecznym?

Lp.	Proponowane odpowiedzi	Liczba wskazań	Udział w %
1.	Rewir Dzielnicowych II w Prostkach	12	18,2
2.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	21	31,8
3.	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	5	7,6
4.	Gminne Centrum Pomocy Rodzinie	11	16,7
5.	Stowarzyszenie Inicjatyw Społecznych „Nasze Prostki”	0	0
6.	Gminny Ośrodek Kultury w Prostkach	4	6,1
7.	Wszystkie z powyższych	6	9,0
8.	Nie mam zdania	7	10,6
	Razem	66	100,0

Źródło: badania własne.

Za najskuteczniejszy sposób przeciwdziałania patologiom społecznym uznano kontrolę rodzin znajdujących się w grupie ryzyka (28 wskazań). Trzydzieści wskazań uzyskało wsparcie osób uzależnionych, którego udzielają instytucje państwowe w gminie Prostki.

Wykres 3. Instytucje państwowe przeciwdziałające patologiom społecznym w gminie Prostki (udział wskazań w liczbach bezwzględnych)

Źródło: opracowanie własne na podstawie Tabeli 4.

Po 11 wskazań otrzymały: zwiększanie świadomości społecznej na temat patologii społecznych i wsparcie psychologiczne dla ofiar przemocy. 10 zaznaczeń przypadło pomocy w znalezieniu pracy osobom. Osiem odpowiedzi skoncentrowało się na poszerzaniu wiedzy rodziców na temat radzenia sobie z dziećmi a 6 na realizacji projektu badawczego. Tylko 5 wskazań dotyczyło zapewnienia pomocy socjalnej osobom potrzebującym a jeszcze mniej, bo 3 wskazania wiązały się z promowaniem informacji na temat instytucji udzielających wsparcia (Tabela 5, Wykres 4).

Tabela 5. Jakie sposoby Pana / Pani zdaniem stosują instytucje państwowe znajdujące się w gminie Prostki w celu przeciwdziałania patologiom społecznym?

Lp.	Proponowane odpowiedzi	Liczba wskazań	Udział w %
1.	Kontrola rodzin znajdujących się w grupie ryzyka patologii społecznej	28	27,5
2.	Realizacja projektu „Kocham – nie krzywdzę. Gmina Prostki przeciw przemocy”	6	5,9
3.	Zwiększanie świadomości społecznej na temat patologii społecznych	11	10,8

4.	Poszerzanie wiedzy rodziców na temat metod radzenia sobie z dziećmi	8	7,8
5.	Promowanie wśród społeczności gminy Prostki informacji na temat instytucji działających w obszarze przeciwdziałania przemocy	3	2,9
6.	Wsparcie psychologiczne dla ofiar przemocy	11	10,8
7.	Wsparcie osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków	13	12,7
8.	Pomoc w znalezieniu pracy osobom bezrobotnym	10	9,8
9.	Zapewnienie pomocy socjalnej osobom potrzebującym	5	4,9
10.	Wszystkie	2	2,0
11.	Inne	0	0
12.	Nie mam zdania	5	4,9
	Razem	102	100,0

Źródło: badania własne.

Wykres 4. Sposoby przeciwdziałania patologiom społecznym wykorzystywane przez instytucje państwowe w gminie Prostki (udział wskazań w liczbach bezwzględnych)

Źródło: opracowanie własne na podstawie Tabeli 5.

Następne pytanie o możliwości samodzielnego przeciwdziałania patologiom społecznym zebrało 70 odpowiedzi. Według prawie połowy wskazań (33) najlepiej jest natychmiast reagować na negatywne zjawiska społeczne takie jak przemoc, nadużywanie alkoholu. Po 11 odpowiedzi dotyczyło: współpracy społeczeństwa z instytucjami państwowymi oraz zakładania stowarzyszeń (np. klubów, kół zainteresowań). Według 9 wskazań to integracja społeczności lokalnej może być sposobem w jaki mieszkańcy gminy mogą samodzielnie przeciwdziałać patologiom społecznym na terenie swego miejsca zamieszkania. Natomiast 6 respondentów nie miało zdania na ten temat. Nikt nie wskazał innego możliwego sposobu związanego z samodzielnym przeciwdziałaniem destrukcyjnym zachowaniom w badanej gminie (Tabela 6, Wykres 5).

Tabela 6. W jaki sposób Pana / Pani zdaniem mieszkańcy gminy Prostki mogą samodzielnie przeciwdziałać patologiom społecznym?

Lp.	Proponowane odpowiedzi	Liczba wskazań	Udział w %
1.	Reagowanie mieszkańców gminy Prostki na negatywne zjawiska społeczne (np. na przemoc, nadużywanie alkoholu itp.)	33	47,2
2.	Integracja społeczności lokalnej	9	12,8
3.	Współpraca społeczeństwa z instytucjami państwowymi	11	15,7
4.	Zakładanie stowarzyszeń (np. kluby, koła zainteresowań)	11	15,7
5.	Inne	0	0
6.	Nie mam zdania	6	8,6
	Razem	70	100,0

Źródło: badania własne.

Wykres 5. Samodzielne przeciwdziałania patologiom społecznym prowadzone przez mieszkańców gminy Prostki (wskazania w liczbach bezwzględnych)

Źródło: opracowanie własne na podstawie Tabeli 6.

Poczucie bezpieczeństwa mieszkańców gminy Prostki

Duża część badanych mieszkańców, bo 40% (20 osób) raczej czuje się bezpiecznie w badanej gminie. 15 ankietowanych (30%) odpowiedziało, że czuje się całkowicie bezpiecznie. Po 4 osoby (po 8%) badanych wskazało odpowiedź: nie i raczej nie. Siedmiu z 50 ankietowanych nie ma zdania na temat własnego poczucia bezpieczeństwa w gminie Prostki (Tabela 7).

Tabela 7. Czy czuje się Pan / Pani bezpiecznie w gminie Prostki?

Lp.	Proponowane odpowiedzi	Liczba wskazań	Udział w %
1.	Raczej tak	20	40
2.	Tak	15	30
3.	Nie	4	8
4.	Raczej nie	4	8
5.	Nie mam zdania	7	14
6.	Nie wiem	0	0
	Razem	50	100

Źródło: badania własne.

Dwadzieścia cztery badane osoby (48%) ocenia stan w gminie Prostki w oparciu o własne doświadczenia. 18 respondentów (36%) dokonuje oceny poczucia bezpieczeństwa na podstawie obserwacji, zaś 14% (7 osób) na podstawie opinii członków rodziny i znajomych. Jedna z badanych osób w odpowiedzi „inne” powołała się na źródła internetowe, prasę i informacje w telewizji (Tabela 8).

Tabela 8. Na czym głównie opiera Pan / Pani ocenę stanu bezpieczeństwa w gminie Prostki?

Lp.	Proponowane odpowiedzi	Liczba wskazań	Udział w %
1.	Na własnych doświadczeniach	24	48
2.	Na podstawie obserwacji	18	36
3.	Na podstawie opinii członków rodziny i znajomych	7	14
4.	Inne	1	2
5.	Nie mam zdania	0	0
	Razem	50	100

Źródło: badania własne.

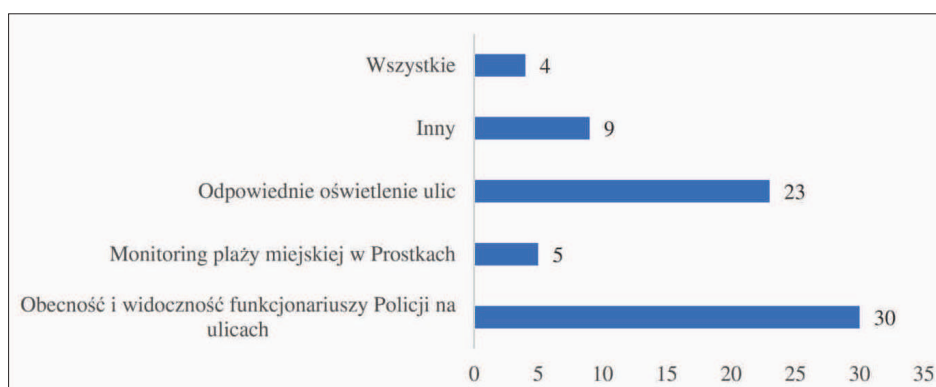
Spośród sześciu proponowanych odpowiedzi, badani mieszkańcy gminy Prostki mieli możliwość wskazania maksymalnie 2 odpowiedzi. Zgodnie z taką możliwością odnotowano 71 odpowiedzi. Trzydziestu respondentów stwierdziło, że jednym z czynników mających wpływ na podniesienie poczucia bezpieczeństwa mieszkańców gminy jest obecność i widoczność funkcjonariuszy Policji na ulicach. Dwadzieścia trzy wskazania dotyczyły odpowiedniego oświetlenia ulic, a 5 monitoringu plaży miejskiej w Prostkach. Za „innymi” czynnikami opowiedziało się 9 osób, które dodatkowo wymieniły: poprawne relacje sąsiedzkie, współpraca mieszkańców z Policją, skuteczna działalność II Rewiru Dzielnicowych w Prostkach (Tabela 9).

Tabela 9. Który z czynników wpływa najbardziej na podniesienie Pana / Pani poczucia bezpieczeństwa jako mieszkańca gminy Prostki?

Lp.	Proponowane odpowiedzi	Liczba wskazań	Udział w %
1.	Obecność i widoczność funkcjonariuszy Policji na ulicach	30	42,3
2.	Monitoring plaży miejskiej w Prostkach	5	7,0
3.	Odpowiednie oświetlenie ulic	23	32,4
4.	Inny	9	12,7
5.	Wszystkie	4	5,6
6.	Żaden	0	0
	Razem	71	100,0

Źródło: badania własne.

Wykres 6. Czynniki wpływające na podniesienie poczucia bezpieczeństwa mieszkańców Prostki (udział wskazań w liczbach bezwzględnych)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Tabeli 9.

Według opinii badanych, zjawiskiem występującym w gminie Prostki, które w znaczący sposób wpływa na obniżenie poczucia bezpieczeństwa jest alkoholizm (27 wskazań, 28,1 %) oraz na miejscu drugim narkomania (18 wskazań, 18,8 %). Po 13 wskazań otrzymały: wandalizm i zdemoralizowana młodzież. Mniejszą liczbę odpowiedzi (po 6, 6,3 %) uzyskały: bezdomność i przemoc domowa. Przystępczość wskazano 7 (7,3 %) razy, a kompleksowo wszystkie zjawiska 2 razy (2,1%). Wśród respondentów były trzy osoby, które

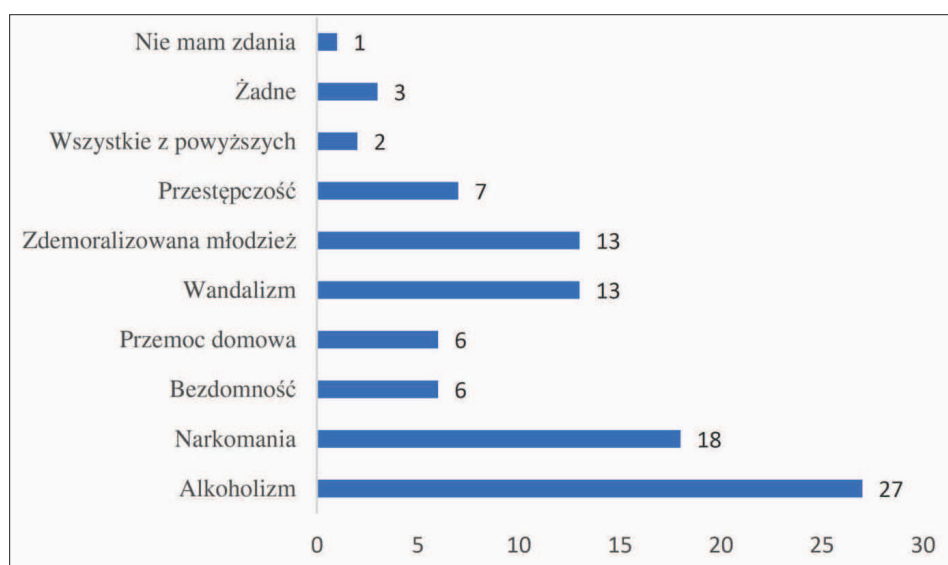
uznały, że żadne z wymienionych negatywnych zjawisk nie powoduje obniżenia ich poczucia bezpieczeństwa (Tabela 10, Wykres 7).

Tabela 10. Które zjawisko występujące w gminie Prostki wpływa na obniżenie Pana / Pani poczucia bezpieczeństwa?

Lp.	Proponowane odpowiedzi	Liczba wskazań	Udział w %
1.	Alkoholizm	27	28,1
2.	Narkomania	18	18,8
3.	Bezdomność	6	6,3
4.	Przemoc domowa	6	6,3
5.	Wandalizm	13	13,5
6.	Zdemoralizowana młodzież	13	13,5
7.	Przestępczość	7	7,3
8.	Wszystkie	2	2,1
9.	Żadne	3	2,1
10.	Nie mam zdania	1	1,0
	Razem	96	100,0

Źródło: badania własne.

Wykres 7. Zjawiska wpływające na obniżenie poczucia bezpieczeństwa w gminie Prostki (wskazania w liczbach bezwzględnych)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Tabeli 10.

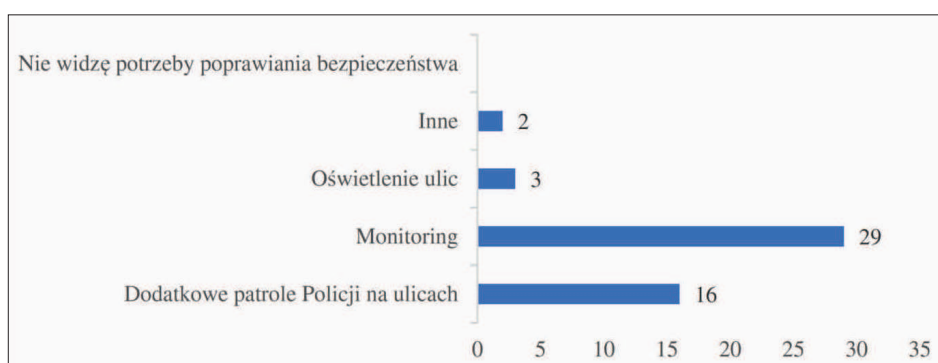
Ostatnie pytanie obejmowało propozycje działań poprawiających stan bezpieczeństwa w Gminie. Tutaj 58% badanych osób (29) jest zdania, że monitoring wpłynąłby na poprawę ich poczucia bezpieczeństwa w miejscu zamieszkania. Szesnaście osób (32%) natomiast uważa, że na poprawę bezpieczeństwa wpłynęłyby dodatkowe patrole Policji na ulicach gminy. Zdaniem 3 spośród 50 ankietowanych na poprawę bezpieczeństwa w badanej gminie wpłynęłoby dodatkowe oświetlenie ulic. Dwóch respondentów (4%) wskazało odpowiedź inne, precyzując dodatkowo, że chodzi o wydłużenie godzin działalności II Rewiru Dzielnicowych (Tabela 11, Wykres 8).

Tabela 11. Co Pana / Pani zdaniem mogłoby poprawić stan bezpieczeństwa w gminie Prostki?

Lp.	Proponowane odpowiedzi	Liczba wskazań	Udział w %
1.	Dodatkowe patrole policji na ulicach	16	32
2.	Monitoring	29	58
3.	Oświetlenie ulic	3	6
4.	Inne	2	4
5.	Nie widzę potrzeby poprawiania bezpieczeństwa	0	0
	Razem	50	100

Źródło: badania własne.

Wykres 8. Czynniki wpływające na poprawę stanu bezpieczeństwa w gminie Prostki (wskazania w liczbach bezwzględnych)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Tabeli 11.

Zakończenie

Gmina Prostki pod względem liczby mieszkańców znajduje się na drugim miejscu w powiecie ełckim. W 2019 roku zarejestrowano tu 62 zameldowania oraz 124 wymeldowania w ruchu wewnętrznym, w wyniku czego saldo migracji wewnętrznych dla gminy Prostki jest ujemne i wynosi -62. Z zagranicy w Gminie zameldowały się 3 osoby. 63,6% mieszkańców gminy Prostki jest w wieku produkcyjnym, 20,0% w wieku przedprodukcyjnym, a 16,4% mieszkańców jest w wieku poprodukcyjnym²⁵.

Badania ankietowe przeprowadzone wśród mieszkańców gminy Prostki pozwalają odnieść się do pytania badawczego. Respondenci uważają, że największym problemem w gminie Prostki są dwie patologie społeczne: alkoholizm i narkomania. Należy zauważyć, że najgroźniejsza z patologii – przestępczość – znalazła się w końcówce stawki wskazań, przy czym nieco bardziej niepokoi mieszkańców przestępczość nieletnich. Ten stosunek do przestępczości ma swoje uzasadnienie w danych o przestępczości w Gminie, ponieważ w 2019 roku stwierdzono tam tylko 128 przestępstw. Oznacza to, że na każdych 1000 mieszkańców odnotowano 17,75 przestępstw. Jest to wartość porównywalna do wartości dla województwa warmińsko-mazurskiego oraz znacznie mniejsza od średniej dla całej Polski. Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw dla wszystkich przestępstw ogółem w gminie Prostki wynosi 81,70% i jest większy od wskaźnika wykrywalności dla województwa warmińsko-mazurskiego oraz znacznie większy od wskaźnika dla całej Polski. W przeliczeniu na 1000 mieszkańców gminy Prostki najwięcej stwierdzono przestępstw o charakterze kryminalnym – 11,83 (wykrywalność 77%) oraz przeciwko mieniu – 7,61 (wykrywalność 62%). W dalszej kolejności odnotowano przestępstwa drogowe – 2,07 (99%), o charakterze gospodarczym – 2,84 (83%) oraz przeciwko życiu i zdrowiu – 0,52 (93%)²⁶.

²⁵ https://www.polskawliczbach.pl/gmina_Prostki [dostęp: 02.07.2020].

²⁶ https://www.polskawliczbach.pl/gmina_Prostki#poziom-przestepczosci [dostęp: 2.07.2020].

Mieszkańcy Gminy uważają, że występowanie patologii społecznych jest spowodowane przede wszystkim bezrobociem. Jako drugi powód wymieniono brak wykształcenia. Te dwie kategorie są ze sobą ściśle związane tworząc taki zamknięty krąg, albowiem często bezrobocie jest spowodowane brakiem wykształcenia. Bezrobocie w gminie Prostki w grudniu 2019 roku wynosiło 13,3 % (17,9 % wśród kobiet i 9,6 % wśród mężczyzn). Region ełcki miał stopę bezrobocia – 10,9 %, całe województwo warmińsko-mazurskie – 9,0 %, a Polska – 5,2 %²⁷. W stosunku do wspomnianych obszarów stopa bezrobocia w gminie Prostki była na znacznie wyższym poziomie. W kontekście przytoczonych danych wskazanie bezrobocia jako głównego czynnika powstawania patologii społecznych ma swoje uzasadnienie.

Jak respondenci zauważyli instytucją państwową w gminie Prostki, która w głównej mierze zajmuje się przeciwdziałaniem i zwalczaniem patologii społecznych jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Prostkach. Działania te polegają przede wszystkim na kontroli rodzin znajdujących się w grupie ryzyka.

Równocześnie z działalnością instytucji państwowych powołanych do tłumienia zjawisk patologicznych mieszkańcy widzą potrzebę samodzielnego przeciwstawiania się zachowaniom aspołecznym. Najważniejsze w tej dziedzinie zdaniem mieszkańców gminy Prostki jest natychmiastowe reagowanie na destrukcyjne zachowania społeczne takie jak: przemoc w rodzinie, nadużywanie alkoholu, stosowanie środków odurzających i narkotyków.

Mieszkańcy czują się zdecydowanie bezpiecznie na terenie swojej Gminy. Ocena ta opiera się w głównej mierze na własnych doświadczeniach respondentów i obserwacji życia społecznego. O wysokim poczuciu bezpieczeństwa zdaniem mieszkańców decydują: obecność funkcjonariuszy Policji na patrolach ulicznych oraz odpowiednie oświetlenie ulic. Z kolei obniżenie poziomu poczucia bezpieczeństwa u pewnej części respondentów można wiązać z sy-

²⁷ <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rynek-pracy/bezrobocie-rejestrowane/bezrobotni-zarejestrowani-i-stopa-bezrobocia-stan-w-koncu-grudnia-2019-r-,2,89.html> [dostęp: 02.07.2020].

gnalizowanymi wcześniej: alkoholizmem, narkomanią, wandalizmem i zachowaniami tak zwanej zdemoralizowanej młodzieży.

Aby jednak podnieść poczucie bezpieczeństwa tej części społeczności, która bądź nie była zdecydowana w ocenie lub oceniała je nie na najwyższym poziomie respondenci zaproponowali dwie opcje. Pierwsza to wprowadzenie monitoringu, a druga – zwiększenie liczby patroli Policji na ulicach.

Sumując zatem wyniki badania na tle przyjętej na wstępie hipotezy. Społeczność gminy Prostki ma świadomość istnienia patologii społecznych w gminie oraz posiada wiedzę o możliwości przeciwdziałania tym zjawiskom. Konieczność skutecznego zwalczania patologii społecznych sprawia, że wśród mieszkańców wykształciło się poczucie obowiązku współpracy z instytucjami państwowymi oraz potrzeba podejmowania samodzielnych działań w tym zakresie.

Istniejące na terenie gminy Prostki patologie społeczne w obliczu bardzo realnego podejścia mieszkańców do problemu i ich wiedzy o działaniach zmierzających do ograniczenia negatywnych zjawisk, generalnie nie wpływają znacząco na poziom poczucia bezpieczeństwa społeczności lokalnej.

Bibliografia

Opracowania:

1. Bojarski K., *Organizacje społeczne i pozarządowe w systemie bezpieczeństwa wewnętrznego państwa*, „Rocznik Samorządowy” 6, 2017, s. 26-42, ISSN 2300-2662.
2. Dobieszewski A., *Przyczyny i przejawy patologii społecznej*, „Polityka i Społeczeństwo” 1/2004, s. 153-166, ISSN 1732-9639.
3. Dziemianko Z., *Organizacje pozarządowe w systemie bezpieczeństwa narodowego*, „Przegląd Naukowo-Metodyczny, Edukacja dla bezpieczeństwa” nr 2, 2008, s. 115-122, ISSN 1899-3524.
4. Kwaśniewski J., *Patologia społeczna. Wybrane problemy*, Wydawnictwo WSPS, Warszawa 1991.
5. Maj Cz., *Hasło: Bezpieczeństwo [w:] Encyklopedia politologii – tom 1, Teoria polityki*, W. Sokół, M. Żmigrodzki (red.), Kraków 1999, s. 42-43, ISBN 83-88114-54-9.

6. Paździor M., Szmulik B. (red.), *Instytucje bezpieczeństwa narodowego*, Warszawa 2012, ISBN 978-83-255-3636-7.
7. Podgórecki A. (red.), *Zagadnienia patologii społecznej*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1976, ss. 692.
8. Pospiszyl I., *Patologie społeczne*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2008, ss. 3362. ISBN 9788301153274.
9. Sadowski J., *Organizacja i zadania instytucji bezpieczeństwa w Polsce*, „Czasopismo Logistyka” 3/2014 [w:] <https://www.czasopismo-logistyka.pl/artykuly-naukowe/send/298-artykuly-na-plycie-cd-1/4324-artykul> [dostęp: 12.11.2019].

Zasoby internetowe:

1. <http://gminaprostki.szkolnictwa.pl/> [dostęp: 30.12.2019].
2. http://prostki.pl/cms/26221/informacje_o_gminie_prostki [dostęp: 30.12.2019].
3. http://prostki.pl/cms/26223/potencjal_gospodarczy [dostęp: 30.12.2019].
4. http://prostki.pl/cms/26224/oferta_educacyjna [dostęp: 30.12.2019].
5. http://prostki.pl/cms/26225/oferta_kulturalna [dostęp: 30.12.2019].
6. http://prostki.pl/cms/26227/oferta_sportoworekreacyjna [dostęp: 30.12.2019].
7. <http://www.monar.org/o-nas/> [dostęp: 6.11.2019].
8. <http://www.niebieskalinia.info/index.php/historia> [dostęp: 6.11.2019].
9. <http://www.pckjaroslaw.info/o-nas/32-najwazniejsze-dzialania-pck> [dostęp: 4.11.2019].
10. <http://www.policja.pl/pol/kgp/biuro-prewencji/statystyki-i-raporty/22999,Raport-o-dzialaniach-Policji-w-zakresie-zapobiegania-przestepczosci-oraz-zjawisk.html> [dostęp: 6.11.2019].
11. http://www.teczaserc.pl/90nknx_przeciwdzialanie_patologiom_spoecznym.htm [dostęp: 6.11.2019].
12. <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rynek-pracy/bezrobocie-rejestrowane/bezrobotni-zarejestrowani-i-stopa-bezrobocia-stand-w-koncu-grudnia-2019-r-,2,89.html> [dostęp: 2.07.2020].
13. https://www.polskawliczbach.pl/gmina_Prostki [dostęp: 30.12.2019].
14. https://www.polskawliczbach.pl/gmina_Prostki#poziom-przestepczosci [dostęp: 2.07.2020].
15. https://www.polskawliczbach.pl/gmina_Prostki [dostęp: 2.07.2020].

Źródła:

1. Ustawa z dnia 16 listopada 1964 r., o Polskim Czerwonym Krzyżu (tekst jednolity Dz. U. 2019 poz. 179).
2. Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r., o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. 2003 nr 96 poz. 873).